

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2/7, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225 / 219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. smmin@smm.lt, http://www.smm.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos švietimo darbuotojų
profesinės sąjungos Žemaitijos regiono
pirmininkui Eugenijui Jesinui

2011 - 02 - 09 Nr. GR - 602

I

DĖL LIETUVOS ŠVIETIMO DARBUOTOJŲ PROFESINĖS SĄJUNGOS ŽEMAITIJOS REGIONO SUSIVIENIJIMO FORUMO REZOLIUCIJOS

Susipažinę su Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos Žemaitijos regiono susivienijimo forumo „Švietimo sistemos problemos 2011 m.“, vykusio 2011 m. sausio 21 d. Klaipėdoje, rezoliucija, paaiškinimus, komentarus ir atsakymus pateikiame papunkčiui:

1. „Keisti švietimo įstaigų finansavimą pagal tikslinį modelį, atsižvelgiant į mokinių skaičių švietimo įstaigoje.“

Švietimo sistemos finansavimas remiantis „mokinio krepšeliu“ yra tikslinis, nes mokyklai skiriama lėšų tiek, kiek joje mokosi mokinių - tikslingai pagal mokinių skaičių. Žinoma, skirtingose savivaldybėse švietimo situacija, mokyklų tinklas yra skirtingas, tad šiemet kaimiškoms savivaldybėms leidžiama perskirstyti 6 proc. tikslinės dotacijos lėšų. Jei Jūs kalbate apie kitokį tikslinį finansavimą, jis mums nėra žinomas, tad tikimės konkrečių siūlymų. Tik atkreipiame dėmesį, kad vykstantys neigiami demografiniai pokyčiai keičia ir švietimo sistemą. Jau dabar Lietuvoje vienam mokytojui tenkančių mokinių santykio rodiklis (ISCED 1-3) yra vienas žemiausių tarp Europos ir kitų šalių. Lietuvoje vienam mokytojui (bendrajame ugdyme) vidutiniškai tenka 9,3 mokinio, Estijoje – 12,4, Lenkijoje – 12,5, Latvijoje - 13,1. Į tai nereaguoti taip pat negalime.

2. „Sutaupytas lėšas dėl mokinių skaičiaus mažėjimo ir racionalaus jų panaudojimo palikti švietimo sistemoje naujų darbo vietų kūrimui bei pedagogų socialinėms garantijoms užtikrinti.“

Visiškai pritariame, kad dėl mokinių skaičiaus mažėjimo sutaupytos lėšos turėtų būti paliktos švietimo sistemoje ir galėtų būti racionaliai panaudotos jos poreikiams. Šiais metais dėl mokinių skaičiaus mažėjimo švietimo biudžetas turėjo gauti 80 mln. litų mažiau, tačiau 40 mln. litų papildomai buvo skirta švietimo reikmėms. Iš šių lėšų 5,4 mln. skirta ikimokyklinio ugdymo plėtrai, įvedant ikimokyklinuko krepšelį, 6,4 mln. Profesiniam mokymui, nes daugėja mokinių, kurie renkasi profesines mokyklas, 1,3 mln. tarptautiniams švietimo srities išsipareigojimams ir kt.

Atkreipiame dėmesį, kad šiemet asignavimai tikslinei dotacijai (mokinio krepšeliui finansuoti) ir iš apskričių perimtomis savivaldybių švietimo įstaigoms išlaikyti yra 104,6 mln. litų didesni nei 2010 m. Dabar iš mokinio krepšelio lėšų galima padengti teisės aktais nustatytas privalomas valstybinio socialinio draudimo, sveikatos draudimo įmokas ir išmokas (pvz., išeitines kompensacijas), kurios yra susijusios su pedagogų ar kitų ugdymo procese dalyvaujančių darbuotojų darbo santykiais. Be to, Vyriausybei yra suteikta teisė į valstybės biudžetą paimti nepanaudotą paskutinio metų ketvirčio specialiąją tikslinę dotaciją mokinio krepšeliui, kuri gali atsirasti dėl sumažėjusio mokinių skaičiaus ateinančiais mokslo metais, t.y. - nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. Ar šios lėšos bus paimtos, dar neapsispręsta. Vyriausybė svarstys visus variantus atsižvelgdama į šalies ekonominę situaciją.

3. *„Ikimokyklinio ugdymo įstaigose sutaupytas lėšas dėl laikino ugdytinių nebuvimo palikti l/d ir leisti panaudoti, tarybai pritarus, reikalingo ugdymo procesui inventorius įsigijimui.“*

Jei teisingai suprantame siūlymą dėl ligos, atostogų, išvykimo ir pan. vaikų nelankymo atvejais ikimokyklinio ugdymo įstaigose sutaupytas lėšas, jūsų nuomone, reikėtų leisti panaudoti kitoms reikmėms. Tačiau paaiškiname, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo krepšelis skiriamas pedagoginių darbuotojų atlyginimams, ugdymo priemonėms, pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti, pažintinei veiklai ir informacinių komunikacijos priemonių diegimui bei naudojimui, būtent toms sritims ir turi būti skiriama, nes negali būti taupoma ugdymo kokybės sąskaita.

4. *„Peržiūrėti darbo aprašą, reglamentuojant 18-kos valandų pedagoginę normą, patikslinant papildomų darbų bei valandų skaičių ir keisti dabartinę pedagogų darbo apmokėjimo tvarką.“*

Suvokdami šį rezoliucijos teiginį kaip siūlymą tikslinti Darbo apmokėjimo tvarkos aprašą, informuojame, kad nemažai profesinių sąjungų siūlymų buvo išsakyta tam sudarytoje darbo grupėje, kurioje dalyvavo ir jūsų kolegos. Darbo tvarkos apmokėjimo aprašas bus tikslinamas šiais metais, atsižvelgiant į gautus siūlymus ir į finansines šalies galimybes. Pateiktasis siūlymas taip pat bus nagrinėjamas tikslinant aprašą.

5. *„Atnaujintos vidurinio ugdymo programos neturi mažinti ugdymo plane numatytų valandų skaičiaus.“*

Atnaujintuose ugdymo planuose neketinama mažinti valandų skaičiaus. Vidurinio ugdymo programų projektai yra parengti orientuojantis į šiuo metu Bendruosiuose ugdymo planuose numatytą valandų skaičių.

6. *„Išlaikyti specialiųjų ir meno mokyklų statusą, užtikrinant šių mokyklų finansavimą, pasikeitus įstaigos pavaldumui.“*

2010 metais įvykdžius apskričių reformą ir perdavus savivaldybėms valstybei priklausančias specialiųjų mokyklų savininko teises ir pareigas, Vyriausybė Finansų ministerijai pavedė rengiamuose atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektuose numatyti atitinkamoms savivaldybėms valstybės biudžeto specialiąsias tikslines dotacijas 2011 ir 2012 metams specialiųjų mokyklų mokymo ir ūkio reikmėms finansuoti.

Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte, registruotame Seime (Nr. XIP-1814(3), 67 straipsnio 4 punkto 1 dalyje yra nuostata, kad ūkio lėšos savivaldybių mokykloms (klasėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, atitinkančioms Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytą paskirtį ir kriterijus, skiriamos iš atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. Jeigu Seimas priims tokią nuostatą, specialiosioms ir menų mokykloms (jeigu jos atitiks nustatytus kriterijus) bus skiriamos mokymo ir ūkio lėšos iš valstybės biudžeto

Be to, atkreipiame dėmesį, kad jau šiais metais yra išskirtas specialus menų mokyklų mokinių krepšelio koeficientas, kuris užtikrina finansavimą ne tik dabar, bet ir garantuoja atitinkamą finansavimą ateityje, jei pasikeistų mokyklos savininkas (pasikeistų pavaldumas).

7. *„Griežtai reglamentuoti NEC egzaminų vykdymo, darbų taisymo funkcijas bei apmokėjimą už vykdomą veiklą ir skirti papildomą finansavimą už šių darbų vykdymą savivaldybėse.“*

Jūsų minimos egzaminų organizavimo, vykdymo, vertinimo veiklos yra griežtai ir tiksliai reglamentuotos. Dar 2010 metais lėšos apmokėti už pagrindinės sesijos valstybinių ir mokyklinių brandos egzaminų vykdymą, lietuvių kalbos (gimtosios) valstybinio brandos egzamino teksto rašymo dalies ir mokyklinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertinimą, apeliacijų nagrinėjimą, pakartotinės sesijos valstybinių ir mokyklinių brandos egzaminų vykdymą, kandidatų darbų vertinimą ir apeliacijų nagrinėjimą buvo skirtos (papildomai įdėtos) į mokinio krepšėlį. Šios lėšos yra mokinio krepšelyje ir šiais metais. Tad visi egzaminų organizavimo darbai, kurie vykdomi savivaldybėse, yra finansiškai paremti.

Taip pat informuojame, kad tiek pernai, tiek šiais metais papildomai valstybinių egzaminų organizavimo, vykdymo ir vertinimo darbams Nacionaliniam egzaminų centrui yra skirta 2,049 mln. litų. Kadangi šiais metais užsienio kalbų egzaminai organizuojami šeštadieniais, už jų vykdymą ir organizavimą nedarbo dienomis numatyta mokėti taip, kaip numato teisės aktai.

8. *„Reglamentuoti švietimo įstaigų vadovų darbo kadenciją, taikant rotacijos principą bei keisti jų skyrimo tvarką, didinant ŠMM įtaką bei atsakomybę dėl vadovų savarankiškumo ir kompetencijos.“*

Švietimo įstatyme ir švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte Švietimo ir mokslo ministrui pavedama tvirtinti mokyklų vadovų skyrimo tvarką. Šiuo metu yra baigiama rengti nauja vadovų skyrimo į pareigas atviro konkurso būdu tvarka, kurioje numatytos konkrečios priemonės, padedančios užtikrinti, kad į pareigas būtų skiriami kompetentingesni mokyklų vadovai. Pagal naują tvarkos projektą pretenduoti į mokyklos vadovo pareigas galės tik tas asmuo, kurio vadovavimo kompetencijos bus įvertintos šalies mastu pagal specialią tvarką ir metodiką. Be to, atrenkant mokyklos vadovą gerokai didesnis vaidmuo bus skiriamas pačiam mokyklos bendruomenei. Šios tvarkos projektas jau derinamas su suinteresuotomis pusėmis.

Kol mokyklų vadovų darbo kadencijos ar rotacija nėra numatyta dabar galiojančiame Švietimo įstatyme, jos nenumatytos ir švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte, kuris įregistruotas Seime ir šiuo metu yra svarstomas. Todėl nei įvesti, nei reglamentuoti kadencijos ar rotacijos negalime.

9. *„Taupant švietimo sistemos lėšas naikinti viešąsias įstaigas prie ŠMM.“*

Paaškiname, kad Švietimo ir mokslo ministerija yra profesinių mokyklų ir darbo rinkos mokymo centrų, pertvarkytų į viešąsias įstaigas, dalininkė. Šių įstaigų tinklas bus optimizuojamas, atsižvelgiant į vykdomas programas ir rinkos poreikius. Ministerija, kaip savininkė, valstybei atstovauja dviejose viešosiose įstaigose – VŠĮ „Vaikų poilsis“ ir VŠĮ „Valstybės institucijų kalbų centras“, kurioms biudžeto lėšų neskiriama, todėl jų naikinimas lėšų nesutaupytų.

Jei turima galvoje kitas ministerijos pavaldumo įstaigas, tai prieš dvejus metus peržiūrėjus ministerijos veiklas ir darbo vietas, ministerijoje bei jos pavaldžiose įstaigose buvo panaikinta apie 200 valdininkų etatų. Daugiausiai darbuotojų sumažinta įstaigų vadovų sąskaita. Mokytojams geriausiai žinomas pavyzdys – dabar veikiantis Ugdymo plėtotės centras veikia vienas vietoj keturių įstaigų: Pedagogų profesinės raidos centro, Švietimo plėtotės centro, Mokyklų tobulinimo centro ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centro. Pačioje ministerijoje, sustambinus departamentus, skyrius ir poskyrius, gerokai sumažėjo vadovaujančių darbuotojų. Dabar Švietimo ir mokslo ministerija yra kitų ministerijų priekyje pagal darbuotojų skaičių vienam

vadovaujančiam darbuotojui. Ši institucinės veiklos optimizacija bus tęsiama, atsižvelgiant į naujus iššūkius, kylančius didelės institucinės aprėpties švietimo ir mokslo sistemai.

10. *„Atsisakyti prievartinės mokyklų akreditacijos ir išorės audito, kurie nulemia mokyklos tipą ir mažina pasitikėjimą pedagogais.“*

Visos švietimo sistemos vertina mokyklų veiklos efektyvumą ir kokybę, skiriasi tik būdai ar formos. Ugdymo programų akreditacija – bene dažniausiai Europos šalyse naudojama vertinimo forma, ir taikoma patirtis. Tai tik patvirtina, kad esame pasirinkę teisingą kelią.

Lietuvoje akredituojamos tik vidurinio ugdymo programos. Akreditacija niekada nebuvo prievartinė ar atliekama prieš mokyklų valią, nes ji vykdoma tik tose mokyklose, kurios tvirtina teikiančios kokybišką vidurinį ugdymą. Taigi siūloma akredituoti tik tokių mokyklų programas.

Tačiau siekiant šis procesas būtų dar veiksmingesnis ir kuo mažiau trikdyti mokyklos veiklą, jis toliau nuosekliai tobulinamas. 2010 m. buvo peržiūrėjus akreditacijos kriterijus ir rodiklius, buvo atsisakyta mažareikšmių dalykų. Išorės auditą atlikusios mokyklos dabar gali paspartinti akreditacijos procesą - pasinaudoti išorės vertinimo ataskaitos informacija. Akredituojant programas pagrindiniai informacijos šaltiniai yra pokalbiai su mokyklos bendruomenės nariais ir oficiali vieša informacija apie mokyklą, o kiti šaltiniai vertinami kaip antriniai.

Mokyklų išorės auditas taip pat nevykdomas prievartiniu būdu. Jis atliekamas tose mokyklose, kurias parenka mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (savininko ar dalyvių susirinkimas). Mokyklos išorės auditas yra būdas patikrinti savo veiklos būklę ir gauti reikiamą pagalbą.

11. *„Įvertinus dabartinę demografinę situaciją ir emigracijos mastus šalyje, siekiant išlaikyti darbo vietas, mažinti mokinių skaičių klasėse ir mobiliose grupėse, pagrindžiant šiuos pokyčius teisės aktais ir realiu finansavimu bei atsisakyti mokinių migracijos atsiskaitymo, kaip neefektyvaus ir netikslingo.“*

Kai Seimas priims švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, bus rengiamas poįstatyminis teisės aktas „Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklės“ ir nagrinėjamas profesinių sąjungų siūlymas mažinti mokinių skaičių klasėse ir mobiliose grupėse. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad mokinio krepšelio finansavimo principas – pinigai seka paskui mokinį – yra šio modelio pagrindas. Atsisakius tokio atsiskaitymo, būtų iškreiptas lėšų skirstymas, nukentėtų mokyklų, kuriose daugėja mokinių, aprūpinimas.

12. *„Siekiant geresnės ugdymo kokybės, motyvacijos ir saugumo mokykloje, panaikinti mokytojų bei mokinių teisių ir pareigų dabartinį disbalansą, didinant tėvų ir mokinių atsakomybę. Peržiūrėti dabartinę idiografinę vertinimo sistemą, trukdančią kokybiškai žinių bazei bei tinkamoms elgesio normoms.“*

Suprasdami, kad mokykla yra visuomenėje vykstančių procesų atspindys, vis dėlto manome, kad galiojantys teisės aktai, kuriuose įvardytos mokytojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) teisės ir pareigos bei jų realizavimo galimybės, sudaro pakankamas prielaidas išvengti jūsų minimo disbalanso. Mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) teisės ir pareigos turėtų būti aiškiau ir tiksliau įvardytos kiekvienoje mokykloje sudaromose mokymosi sutartyse, mokyklos vidaus darbo taisyklėse, mokyklos nuostatuose.

Pradinių klasių mokinių pasiekimai vertinami taikant individualios pažangos vertinimo principą, t.y. mokinio pažanga vertinama, lyginant jo dabartinius pasiekimus su ankstesniais, o ne lyginant su kitų mokinių pasiekimais ar standartais. Sėkmingas idiografinio vertinimo principo taikymas sudaro galimybes mokytojui efektyviau skatinti, motyvuoti mokinius mokytis, pagal individualias mokinio išgales siekti geresnių mokymosi rezultatų. Tačiau mokinių pasiekimų vertinimas šiandieninio ugdymo kontekste neturėtų būti naudojamas jų elgesio koregavimui. Tinkamo elgesio ir drausmės užtikrinimo priemonės privaloma sieti su mokinio auklėjimo,

asmenybinių savybių ugdymu. Todėl šių savybių ugdymo vertinimas turi būti atskirtas nuo pasiekimų vertinimo.

13. *„Realiai išnagrinėti bei įvertinti ankstesnes rezoliucijas bei siūlymus naujo Švietimo įstatymo redakcijai, kurias priėmė LŠDPS Žemaitijos regiono profesinių sąjungų susivienijimas.“*

Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektui gautus siūlymus ministerija, perdavė Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui, kuris juos atidžiai svarstė ir nagrinėjo. Komitetas priėmė kai kuriuos siūlymus, o dėl kitų turės apsispręsti Seimas.

14. *„Pritarti LR Seimo pirmininko pavaduotojos Virginijos Baltraitienės siūlymui mokytojus išleisti į pensiją sulaukusiems 55m. ir turintiems 30m. darbo stažą, mokant ne mažesnę, kaip 60% buvusio tarnybinio atlyginimo, dydžio pensiją.“*

Ministro Pirmininko 2010 m. kovo 30 d. potvarkiu sudaryta darbo grupė nagrinėjo mokytojų ankstesnio išėjimo į pensiją galimybes ir aptarė galimus senatvės pensijų modelio variantus. Darbo grupės išvados dar negalutinės, nes buvo pasiūlyta keletas alternatyvų. Jų įgyvendinimas susijęs su papildomu lėšų poreikiu, kurį reikia detaliai įvertinti Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos reformos kontekste.

Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas nagrinėja įvairių organizacijų pasiūlymus dėl valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos pertvarkos ir numato rengti Seimo nutarimo „Dėl Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos pertvarkos ilguoju laikotarpiu gairių“ projektą.

15. *„Siekiant skaidrumo, demokratiškumo socialiniame dialoge su profesine sąjunga santykius grįsti abipusės pagarbos, teisingumo ir paritetinio bendradarbiavimo principais, derinant teisės aktų bei būsimų sprendimų projektus.“*

Švietimo ir mokslo ministerijos vadovybė ir specialistai pagal galimybes dalyvauja profesinių sąjungų renginiuose: forumuose, susitikimuose, darbo grupėse ir atsižvelgia į pateiktus konstruktyvius pasiūlymus.

Socialinis dialogas su profesinėmis sąjungomis mums yra svarbus ne tam, kad galėtume pasigirti nuveiktais darbais. Jūsų keliamos problemos, išsakomi rūpesčiai padeda pasitikrinti, ar einame teisingu keliu.

Švietimo ir mokslo ministras

Gintaras Steponavičius